

Журналістика кризових ситуацій

Дисципліна, що готує професіоналів до роботи в
найекстремальніших умовах

Що таке журналістика кризових ситуацій?

Журналістика кризових ситуацій — це особливий напрямок медійної діяльності, що фокусується на висвітленні надзвичайних подій: воєнних конфліктів, природних катастроф, техногенних аварій та інших екстремальних обставин.

Головна мета: інформувати суспільство про критичні події, зберігаючи об'єктивність, достовірність та безпеку як журналістів, так і джерел інформації.

Ключова відмінність від звичайної журналістики полягає в роботі під постійною загрозою, в умовах невизначеності, хаосу та обмеженого доступу до перевірених джерел інформації.

Надзвичайні події

Війни, катастрофи, аварії

Безпека

Захист життя репортерів

Об'єктивність

Правдиве висвітлення подій

Війна в Україні як виклик для журналістів

З 2014 року, а особливо з початком повномасштабного вторгнення у 2022 році, українські та міжнародні журналісти працюють в умовах активних бойових дій, ризикуючи життям заради правди.

- 1** — 2014 рік
Початок конфлікту на сході України. Перші журналісти починають висвітлювати події в Донецьку та Луганську
- 2** — 2022 рік
Повномасштабне вторгнення. Репортажі з Харкова, Києва, Маріуполя під обстрілами
- 3** — 2023-2025
Тривала робота на передовій. Адаптація до нових реалій війни

Загроза життю

Обстріли, міни, снайпери

Цензура

Обмеження на публікацію

Дезінформація

Боротьба з фейками

Психологічний тиск

Травми і вигорання

Основні навички журналіста в кризових ситуаціях

Професійна підготовка журналіста кризових ситуацій виходить далеко за межі стандартної медійної освіти. Це поєднання технічних навичок, фізичної підготовки та психологічної стійкості.

01

Оцінка безпеки

Аналіз ризиків для себе та команди перед виїздом

02

Збір інформації

Перевірка фактів в умовах хаосу та дефіциту часу

03

Взаємодія зі службами

Координація з силовими структурами, рятувальниками

04

Тактична медицина

Надання першої допомоги собі та пораненим

 Важливо: Кожен журналіст, що працює в зоні конфлікту, повинен пройти спеціалізоване навчання з безпеки та тактичної медицини

 ПРАВО ТА ЕТИКА

Законодавча база та етичні стандарти

Права журналіста

- Доступ до інформації про надзвичайні події
- Захист від переслідувань та затримань
- Свобода пересування в зоні конфлікту
- Конфіденційність джерел

Етичні виклики

- Баланс між правом на інформацію та безпекою
- Уникнення маніпуляцій та сенсацій
- Повага до гідності жертв
- Відповідальність за наслідки публікацій

Під час російсько-української війни українські журналісти демонструють високі стандарти професійної етики, попри екстремальні умови. Дотримання балансу між оперативністю та точністю, між емоційністю та об'єктивністю стало ключовим викликом.

"Журналіст несе відповідальність не лише за те, що говорить, але й за те, як це впливає на людей в умовах кризи"

Вплив дезінформації та маніпуляцій у кризових медіа

Російська пропаганда та систематичне поширення фейків стали однією з найбільших загроз для об'єктивної журналістики під час війни в Україні.

Основні методи протидії:

Фактчекінг

Перевірка кожного факту через кілька незалежних джерел перед публікацією

Міжнародна співпраця

Партнерство з глобальними організаціями типу ICFJ, RSF, CPJ

Цифрові інструменти

Використання технологій для виявлення маніпуляцій з фото та відео

Роль українських медіа: формування правдивого інформаційного простору, спростування російських наративів, підтримка довіри міжнародної спільноти

ПІДГОТОВКА

Практичний досвід: тренінги та підготовка журналістів

Професійна підготовка журналістів до роботи в кризових ситуаціях включає інтенсивні тренінги, що поєднують теоретичні знання з практичними навичками виживання та надання допомоги.

Тактична медицина

Тренінги з надання першої допомоги при пораненнях, зупинка кровотечі, евакуація постраждалих

Безпека в зоні бойових дій

Розпізнавання небезпек, користування засобами захисту, поведінка під обстрілом

Психологічна стійкість

Управління стресом, профілактика ПТСР, підтримка ментального здоров'я

Командна робота

Координація в екстремальних умовах, розподіл ролей, взаємопідтримка

Приклад: у 2025 році в Харкові проводяться регулярні тренінги з тактичної медицини для журналістів, що працюють на передовій. Ці програми вже врятували життя десяткам репортерів.

Історії журналістів на передовій

Особисті історії українських журналістів демонструють, як професіоналізм поєднується з мужністю та людяністю навіть у найстрашніших обставинах.

Лутфіє Зудієва

Кримськотатарська журналістка, яка стала голосом полонених та постраждалих від окупації. Її репортажі розповідають про долі тих, кого часто не чути. Попри загрози та переслідування, вона продовжує працювати, документуючи злочини окупантів.

Ігор Загной

Досвідчений телеоператор, який поєднує професіоналізм зі знаннями тактичної медицини. Неодноразово надавав першу допомогу пораненим безпосередньо під обстрілами, рятуючи життя і продовжуючи знімати.

 Ці особисті історії формують довіру аудиторії і нагадують, що за кожним репортажем стоять живі люди з їхньою мужністю та відданістю правді

 ПЕРСПЕКТИВИ

Виклики майбутнього та роль журналістики в побудові миру

Нові технології

Дрони для безпечного висвітлення, соцмережі як джерела інформації, інструменти цифрової безпеки

Цифрова безпека

- Шифрування даних
- Анонімність джерел
- Захист від хакерських атак

Психологічна підтримка

Системна допомога журналістам і їхнім родинам, профілактика травм

Інновації

- Штучний інтелект для фактчекінгу
- Віртуальна реальність
- Автоматизація процесів

Побудова миру

Журналістика як інструмент відновлення довіри та суспільного діалогу

Відновлення

- Документування злочинів
- Збереження історичної пам'яті
- Примирення і діалог

Покликання

Журналістика кризових ситуацій — це покликання

Відповідальність

Нести правду в найскладніших обставинах, коли кожне слово має вагу

Професіоналізм

Дотримуватись високих стандартів навіть під тиском часу та небезпеки

Мужність

Ризикувати заради того, щоб світ дізнався правду про події

Гуманізм

Зберігати людяність та емпатію навіть у найжорстокіших умовах

Запрошуємо до навчання

Ця дисципліна — ваша можливість стати частиною важливої місії: інформувати, захищати правду та формувати майбутнє через силу слова та образу. Розвивайтесь у цій критично важливій сфері!

